

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2022/23:26

Onsdagen den 8 februari

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Ulf Kristersson

Information och samråd inför extrainsatt möte i Europeiska rådet
den 9–10 februari 2023

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Välkomna till EU-nämndens sammanträde inför det extrainsatta mötet i Europeiska rådet den 9–10 februari! Jag hälsar statsminister Ulf Kristersson och Europaminister Jessika Roswall med medarbetare varmt välkomna till EU-nämnden.

Dagens sammanträde är öppet och kan alltså följas på riksdagens webbplats. Det sänds även i Sveriges Television.

Jag kommer som vanligt att börja med att ge ordet till statsministern för en inledning. Därefter kommer jag att ge ordet till partierna i storleksordning, och jag tar fyra partier åt gången. Om det sedan finns tid kommer jag att medge att de partier som har mer än en ledamot här kan ställa en andra kompletterande fråga.

Med de inledande orden hälsar jag statsminister Ulf Kristersson varmt välkommen till EU-nämnden.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Stort tack för det, herr ordförande! Jag tackar för att jag får komma hit som vanligt inför möte i Europeiska rådet.

Vi är nu en dryg månad in i det svenska EU-ordförandeskapet. Parlamentets talmanskonferens, alltså gruppledarna i parlamentet, liksom rådets ordförande Charles Michel har varit på besök i Stockholm. Kommissionen har som ni vet varit på ett ganska uppmärksammat besök i Kiruna, inte bara på ishotellet, utan de var också där för långa samtal med hela regeringen. Och för några veckor sedan var det min tur att presentera de svenska prioriteringarna inför ett samlat Europaparlament i Strasbourg.

Det jag tar med mig så här långt är att vår övergripande inriktning med de tre ledorden grönare, säkrare och friare har landat mycket väl. Det täcker hela bredden på alla de prioriteringar som vi har. Och jag har etablerat ett bra samarbete både med kommissionen och med parlamentet. Som alltid finns det olika åsikter i kommissionen, mellan olika länder och mellan olika partigrupper, men det grundläggande samarbetsklimatet är gott. Jag tror att det finns förutsättningar för att nå resultat i flera av de viktiga frågorna under våren.

Precis som under det svenska ordförandeskapen 2001 och 2009 är det en viktig uppgift för Sverige att bidra till enighet och kompromissvilja i EU när vi den här gången är ordförande i ministerrådet. Sällan har nog enighet i EU varit så avgörande – närmast på liv och död avgörande – som det är just nu. Det är mycket som står på spel.

Jag sätter därför stort värde på de reflektioner och de goda råd som mina båda företrädare, Göran Persson och Fredrik Reinfeldt, nyligen bjöd på när jag samlade dem och några av mina och några av deras nära medarbetare för att diskutera just erfarenheter från två tidigare svenska EU-ordförandeskap. Det är generöst och väldigt användbart. Och jag förväntar mig att riksdagen även denna gång vill bidra till den enighet som alla EU-länder förväntar sig av varje EU-ordförandeland.

Naturligtvis kommer jag som svensk statsminister att föra fram den svenska rösten i Europeiska rådet, nästa gång i morgon. Men Sverige som land måste också under detta halvår klara av att leverera den kompromissens ledarskap som vi själva förväntar oss av varje annat ordförandeskap.

Europeiska rådet träffas alltså i morgon och sannolikt även på fredag – annars blir det en lång natt i morgon. Båda alternativen är fullt möjliga, som ni vet. På dagordningen för det extrainsatta mötet står Rysslands anfallskrig mot Ukraina, ekonomiska frågor i ljuset av höga energipriser och det amerikanska IRA-paketet – vi kommer tillbaka till det – samt migrationsfrågan. Det är tre stora och svåra frågor, och jag räknar självklart med långa diskussioner som vanligt i den här kretsen.

Vi närmar oss nu den dystra dagen som markerar ettårsdagen för Rysslands fullskaliga, olagliga och oacceptabla invasion av Ukraina. Rysslands krig mot Ukraina förblir den dominerande frågan på EU:s dagordning och därmed för det svenska ordförandeskapet. Ukraina måste vinna kriget. Ryssland måste förlora kriget. För att nå dit måste EU:s politiska, ekonomiska, humanitära och militära stöd för Ukraina förbli enigt och orubbligt – enigt och orubbligt.

Sanktionerna mot Ryssland är verksamma, och de måste upprätthållas och utvecklas. Ett tionde sanktionspaket förhandlas just nu. Och regeringen stöder självklart ytterligare sanktioner mot Ryssland. EU behöver också tillsammans med internationella partner mobilisera annat stöd för Ukraina.

Sverige arbetar som ordförande för att Ukraina och EU ska inrätta ett tillfälligt åklagarkontor för att utreda de brott som begås. Det är *ett* viktigt steg. Regeringen stöder också inrättandet av en särskild tribunal för att lagföra Rysslands aggressionsbrott.

När det gäller Ukrainas återuppbyggnad har en internationell givarplattform lanserats för att påskynda det kortsiktiga, det medelsiktiga och det långsiktiga stödet. Vi använder nu ordföranderollen för att nå en rättsligt och politiskt hållbar lösning för att också använda frysta ryska tillgångar för Ukrainas återuppbyggnad. Alla inser nog både vidden av den uppgiften och svårigheterna i den uppgiften men också möjligheterna som den uppgiften öppnar.

Slutligen ligger det i vårt intresse att Ukrainas, Moldaviens och Georgiens närmanden till EU fortskrider. Det Kreml fruktar allra mest är fria, demokratiska och framgångsrika grannländer. Precis det ska vi medverka till.

Med detta sagt vinner vi alla på att EU:s utvidgning är trovärdig och meritbaserad. Om detta råder det nu bred enighet trots att många vet att det finns olika hastighet i olika länder. Vi ser fram emot kommissionens återkoppling på Ukrainas reformframsteg redan nu under våren, inför en mer formell återkoppling under hösten.

Rysslands krig mot Ukraina har fått kännbara konsekvenser för Europas ekonomi. Energipriserna skjuter i höjden och med dem också inflationen och räntorna. Samtidigt är världen inne i en kapplöpning om de bästa lösningarna och den bästa tekniken som behövs för den gröna och den digitala omställningen. Sverige och Europa ligger långt fram men påverkas självklart av det läge som är i omvärlden.

Med IRA, Inflation Reduction Act, som innebär en storsatsning på teknologi för grön omställning, visar USA nu att de är tillbaka i det globala klimatarbetet. Det är i grund och botten mycket bra. Det är en historisk förändring, särskilt med tanke på att det inte är många år sedan USA drog sig ur hela Parisavtalet. Att USA är tillbaka som en partner till Europa i dessa frågor sätter vi alltså stort värde på.

Nu är det också tid att slå vakt om det framgångsrika transatlantiska samarbetet, inte minst inom teknologi, klimatpolitik och geopolitik. Att USA är en mycket stabil partner för Europa i arbetet för Ukraina är närmast ovärderligt. Tillsammans med USA kan alltså EU befästa demokratiernas roll i den gröna omställningen. Det vore bra både för Sverige och för Europa.

Samtidigt, herr ordförande, finns det delar av IRA som är problematiska och som kan leda till att europeiska företag får en sämre global marknadsposition jämfört med amerikanska. Här pågår nu en dialog mellan kommissionen och Vita huset som regeringen uppmuntrar, och den dialogen bör slutföras så att så lika spelregler som möjligt kan nås på så breda områden som möjligt. Det är dock helt ofrånkomligt att IRA har skapat ett politiskt tryck för att EU ska agera snabbt och kraftfullt så att grön industri nu inte lämnar Europa utan får lika goda möjligheter att expandera här som där.

Som ett svar på EU:s initiativ presenterade kommissionen förra veckan det de kallar för en industriplan för den gröna given. Europeiska rådet ska i morgon diskutera den planen och ge vägledning till det fortsatta arbetet. Därefter ska kommissionen återkomma med konkreta förslag inför EU-toppmötet i mars. Sverige kommer sedan som ordförande att ansvara för att påbörja lagstiftningsförhandlingarna i planens olika delar.

Kommissionen menar att syftet med de åtgärder som föreslås är att stärka europeisk grön teknologi. Det vore naturligtvis bra – om det kan vi alla enas. Men här är det viktigt att också se till den ekonomiska helheten. Alla konkurrensförutsättningar handlar inte alls bara om pengar, ännu mindre bara om skattepengar. Även regelverk, energipriser, tillståndprocesser, regelkrångel och tillgång till kapital och kompetens spelar en viktig roll för att innovationskraft i ett land eller på en kontinent ska omsättas till investeringar och till nya jobb. Därför är det positivt att kommissionen nu tydligt framhåller vikten av till exempel långsiktig kompetensutveckling i Europa.

Det är också bra att EU:s handelsagenda understryks. När EU slutför fler frihandelsavtal stärks EU:s och Sveriges konkurrenskraft. EU ska även fortsätta ge stöd åt WTO och dess reformarbete.

När det gäller den konkreta frågan om statsstöd vill jag först understryka att väl riktade offentliga medel från EU och enskilda länder kan ge mervärde i vissa fall. Ett konkret exempel på det är hur vi i Sverige arbetar med att till exempel stödja utbyggnad av laddinfrastruktur för elfordon. Men sammantaget är det mer undantag än regel.

Huvudspåret när det gäller att finansiera framgångsrik industri i Sverige och i Europa och i den fria världen ska vara privata och marknadsmässiga investeringar. Därför har EU:s strikta regelverk mot statsstöd varit till stor nytta, inte minst för ett relativt litet och exportinriktat land som Sverige. Det har bidragit till att de bästa företagen har utvecklats och tagit marknadsandelar på en större marknad, inte de som har finansierats av skattebetalarna. Det har också stärkt Europas konkurrenskraft, även i länder som har svagare statsfinanser än de som har de starkaste.

Regelverket för statsstöd mjukades upp under pandemin för att hjälpa många företag att överbrygga den tillfälligt men kraftigt försämrade efterfrågan. Det var ett undantag som Sverige stod bakom. När nu ytterligare uppmjukningar föreslås måste man till att börja med verkligen veta varför man gör detta.

Kommissionen har fått i uppdrag att presentera en analys av de ekonomiska konsekvenserna av IRA. Sverige – och många länder med oss – kommer att insistera på att den analysen ska föregå beslut. Givetvis är det också viktigt att värna en fortsatt effektiv kontroll och att undvika att den inre marknaden snedvrids av en allt generösare statsstödsregim.

Statsstöd som motiveras enbart med att man ska matcha stöd i andra delar av världen är i grund och botten en dålig idé. Det riskerar att leda till en överbudsspiral som ingen tjänar på, allra minst skattebetalarna.

När det gäller frågorna om finansiering av sådana stöd, som ändå kan komma att bli aktuella och vinna bred enighet, konstaterar Sverige – och många länder med oss – att det redan finns mycket pengar i de existerande EU-systemen. Det finns återhämtningsmedel under det så kallade Next Generation EU samt i olika program under EU:s budget, som REPowerEU och Invest EU. Kommissionen planerar ändå att föreslå en europeisk suveränitetsfond före sommaren utan att man hittills gett några detaljer om hur den ska finansieras. Alldeles oavsett detta är regeringens linje tydlig: Sverige kommer inte att stödja ytterligare steg mot gemensam upplåning. Det är vår bild att det finns många andra länder som delar denna uppfattning.

Det är viktigt att de kortsiktiga åtgärderna som kan komma att läggas på bordet inte skadar de långsiktiga europeiska konkurrenskrafterna. EU behöver en långsiktig strategi för ökad konkurrenskraft och produktivitet. Det har EU behövt under mycket lång tid. De här problemen är inte nya. Vi har halkat efter Asien och USA under minst ett decennium. Det är alltså en viktig prioritering för det svenska ordförandeskapet som Europeiska rådet ska återkomma till vid nästa möte i mars, den om långsiktig europeisk konkurrenskraft.

Herr ordförande! Allra sist vill jag säga att migrationsfrågorna var det egentliga skälet till det här extrainsatta mötet. Det är en gång mycket stora migrationstrycket på EU har lett till krav från flera länder på omedelbara åtgärder för att stärka EU:s yttre gräns för att öka antalet återvändanden och för att förebygga både irreguljär och sekundär migration. Framför allt

är det länder som Nederländerna, Belgien och Österrike som nu upplever en dramatisk ökning av antalet asylsökande. Dessa tre länder kräver nu att EU agerar gemensamt för att hjälpa dem.

EU:s bristfälliga återvändande är inte bara ett problem för legitimiteten i EU:s migrations- och asylsystem utan även för mottagningskapaciteten i EU:s olika länder. Det är därför viktigt att medlemsstaterna nu samlar sig och sänder ett tydligt budskap till kommissionen om vikten av att använda alla de olika verktyg som står till EU:s förfogande för att öka återvändande och säkerställa återtagande av egna medborgare.

Samtidigt som fokus för det här mötet ligger på den externa dimensionen av migration arbetar regeringen i rollen som ordförande för att ta förhandlingarna om migrations- och asylpakten framåt. Även här måste alltså den korta och den långa sikten hänga ihop. Men få länder vet lika bra som Sverige vad som händer om man inte agerar tillräckligt kraftfullt i tillräckligt god tid. Vi bör därför under vårt ordförandeskap göra vad vi kan för att EU:s yttre gräns respekteras och att de som inte får asyl också lämnar EU. Utan yttre kontroll kommer inte inre rörlighet att fungera och respekteras.

Med anledning av den senare tidens spända läge i norra Kosovo uppmanar Europeiska rådet Serbien och Kosovo till steg framåt i den normaliseringsprocess som leds av EU:s höga representant Josep Borrell. Att kyla ned situationen och få parterna att acceptera EU:s föreslagna överenskommelse har stor betydelse för både säkerhetsläget på västra Balkan och för dessa länders närmande till EU.

Slutligen ska den mycket allvarliga jordbävningen i Turkiet och Syrien naturligtvis uppmärksammas. Sveriges ordförandeskap sammankallade redan i måndags den särskilda gruppen för politisk krishantering för att underlätta vårt gemensamma stöd för regionen. Regeringen har allokerat 37 miljoner kronor i humanitärt stöd till Turkiet och Syrien med anledning av den mycket svåra situation som nu följer i jordbävningens spår och som vi alla kan se inte minst på tv.

Med de orden, herr ordförande, avslutar jag redogörelsen under den här frågestunden inför mötet och återkommer efter mötet.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack så långt! Jag påminner EU-nämnden och alla som följer dagens öppna samråd om att det är återrapport i riksdagens kammare den 14 februari klockan 13.00. Återrapporten kommer att kunna följas via riksdagens webb och genom andra kanaler.

Med det öppnar jag för de första fyra partiföreträdarna. Först ut är vice ordförande Matilda Ernkrans, Socialdemokraterna.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Lite i marginalen kan jag informera EU-nämnden om att intresserade medborgare som hade velat lyssna på detta samråd inte har kunnat ta sig ut till läktaren. Det får vi ta med oss för framtiden. Men det går ju att följa sammanträdet på andra sätt.

Jag vill börja där statsministern slutade och verkligen understryka vikten av att Sverige och EU nu stöttar upp i och omkring Turkiet och Syrien i den katastrof av ofattbara proportioner som vi ser till följd av

jordbävningarna. Sverige har ju en ledarroll när det gäller att samordna insatserna i EU, och jag tycker att vi kan se att Sverige snabbt gjorde det i detta fall, och det är väldigt bra. Detta påminner oss om att EU:s agenda kan skifta snabbt och att EU-samarbetet måste kunna förhålla sig till detta och till den utveckling som finns omkring oss och samtidigt klara av att hålla i de åtaganden som är gjorda eller som behöver göras.

Det visar sig av frågorna på dagordningen för det här toppmötet – Ukraina, EU:s svar på USA:s klimatpaket och migration – att EU hanterar stora skeenden i vår omvärld. Jag tycker dock att det kan vara bra att påminna sig om att vi är 27 medlemsstater i EU och att vi utgör en väldigt stark global kraft. Därför är det också så viktigt att förankra och samråda om Sveriges röst här i riksdagen, som är Sveriges högsta demokratiskt valda beslutande organ. Vi har det här samrådet i dag i riksdagens EU-nämnd för att statsministern ska åka på det första EU-toppmötet under det svenska ordförandeskapet.

Som statsministern själv berörde tar vårt ordförandeskap vid efter snart ett år av det fruktansvärda och meningslösa kriget i Ukraina som ingen vill ha förutom Putin och hans lakejer. Freden är avlägsen, och Ukraina förbereder sig nu för en ny stor offensiv från Ryssland. Här behövs verkligen EU:s fulla stöd mer än någonsin.

Jag vill understryka att Socialdemokraterna helt och fullt instämmer i utkastet till slutsatser vad gäller Ukraina och det som statsministern har berättat här för EU-nämnden. EU behöver öka den ekonomiska pressen på Ryssland, stötta arbetet med att kartlägga krigsförbrytelser och ställa krigsförbrytare till svars. Det är bra att EU lovar fortsatt militärt, humanitärt, politiskt och inte minst finansiellt stöd till Ukraina, även när det handlar om att lägga grunden till det massiva internationella och finansiella stöd som kommer att behövas för att bygga upp Ukraina när Ukraina har fått sin fred.

Den andra stora frågan på toppmötet är EU:s svar på det amerikanska klimatpaketet IRA. Jag vill förvarna om att jag kanske kommer att lägga ut texten här. Det är ju första gången som vi i EU-nämnden får till oss regeringens ståndpunkt i sak.

Jag delar den bild som statsministern ger uttryck för, nämligen att det är bra att USA nu gör stora satsningar på grön industri och grön energi. Det är avgörande för att USA ska klara sina egna klimatmål men också bidra till världens klimatåtaganden. Egentligen säger det amerikanska paketet till hela världen att det är ett måste att investera i grön teknik och grön energi. Det är också av största vikt att EU gör rätt och agerar rätt så att svenska och europeiska jobb gynnas, vilket statsministern nämnde.

Att man intensivt fortsätter dialogen med USA kring de delar i IRA-paketet som missgynnar utländsk produktion riskerar att driva på handelskonflikten. Här vill jag lägga in en not som statsministern gärna får svara på. Jag kan tycka att det är märkligt att Sverige inte har agerat mer handfast i dessa frågor, och jag hoppas verkligen inte att ordförandeskapet i sig hindrar Sverige från att faktiskt agera för att stärka den svenska konkurrensen och de svenska jobben. Både Sverige och EU behöver se över hur de agerar för att stärka sin egen konkurrenskraft inom den gröna industrin. Alla medlemsstater behöver leva upp till sina egna klimatåtgärder. Sverige är ledande i den gröna omställningen och en stark vän av frihandel.

Jag vill verkligen från Socialdemokraternas sida skicka med mandatet och understryka vikten av att vi som ordförandeland tar på oss ledartröjan för att se till att EU:s insatser faktiskt bidrar till den gröna omställningen och stärkt konkurrenskraft men samtidigt upprätthåller goda handelsrelationer med omvärlden.

Jag skulle uppskatta om statsministern kunde säga någonting om Sverige i relation till EU när det gäller att Sverige också behöver göra sitt i fråga om investeringar i grön energi och i utbildning för kompetensutveckling för att stärka vår konkurrenskraft. Statsministern tar upp det som står i rådsslutsatserna om vikten av att EU investerar i kompetensutveckling, och det håller jag och Socialdemokraterna verkligen med om. Men detta måste också betyda att Sverige tar sitt ansvar för att investera och stärka utbildningar på bred front så att vi har rätt kompetens när jobben växer fram.

Det är Sveriges, men också andra medlemsländers, ansvar att snabba på och bygga ut den gröna energin och se över tillståndprocesserna, till exempel för havsbaserad vindkraft. Här gör ju Sverige faktiskt tvärtom, och då är min fråga till statsministern: Hur tänker man sig att man ska ta sig an detta i relation till USA:s ökade engagemang?

I det som statsministern för fram och i regeringens agerande kan man se en risk för att det ska bli enbart EU:s gemensamma svar som stärker konkurrenskraften i relation till USA:s klimatpaket, eftersom man som sagt här på hemmaplan drar ned ambitionerna för havsbaserad vindkraft och utbildningar. Det här oroar oss, för det är faktiskt svenska jobb som står på spel. Det vore intressant att höra statsministern fundera omkring detta i relation till det man gör på EU-nivå.

Statsministern berörde statsstödsreglerna. Det är väl ingen hemlighet att också vi socialdemokrater tycker att om man över huvud taget ska fundera på detta är det viktigt att de blir tidsbegränsade och tydligt riktade till den gröna energiomställningen men också att de gynnar den gröna industrirevolutionen och de svenska jobben. Statsministern nämnde en analys som ska föregå detta, och då är min fråga: Betyder det att vi kommer att få veta mer om detta i sak inför kommande toppmöte?

Generellt tycker vi i Socialdemokraterna att det är bra att EU tittar på hur man kan använda befintliga EU-medel på ett mer flexibelt sätt och att villkorlighetsmekanismen naturligtvis ska tillämpas. Men som statsministern nämnde finns det pengar i återhämtningsfonden och annat, vilka man kan säkerställa faktiskt bidrar till den gröna omställningen.

Suveränitetsfonden hade jag tänkt fråga om, för vi har tidigare inte hört hur regeringen ser på detta. Här var statsministern väldigt tydligt med att regeringen absolut inte tänker stödja en gemensam upplåning till en suveränitetsfond. Hur har då regeringen tänkt att man ska jobba vidare med den här frågan under ordförandeskapet, eftersom – som statsministern själv sa – det här ligger på bordet och man ska fortsätta samtala om det?

När det gäller frågan om migration återkommer vi till det i den andra frågerundan. Jag vill avsluta det här inlägget med att säga att vi hör och förstår det statsministern har anfört här. Det är en balansgång för Sverige att navigera när vi innehar ordförandeskapet i EU. Jag vill vara tydlig med att vi socialdemokrater förstår det. Med det sagt ser jag fram emot statsministerns svar.

Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Till att börja med kan jag glädjande nog konstatera att enigheten rörande hur EU ska bemöta Rysslands krig står sig och att arbetet med det kommande sanktionspaketet fortskrider. Det är glädjande! Det är också glädjande att arbetet med att finna en juridiskt fungerande modell för hur man ska använda beslagtagna ryska tillgångar nu är igång. Detta är något som vi sverigedemokrater har drivit i riksdagen och även i Europaparlamentet. Min fråga till statsministern är om han kan resonera kring de utmaningar som finns på det här området och hur diskussionerna går med de andra medlemsstaterna.

Dagordningen på det här mötet är ju i stora drag sig ganska lik mot hur det brukar se ut. En ny sak är att vi har industriplanen för den gröna given att diskutera. Från Sverigedemokraternas sida har vi varit tydliga med att det vore förödande för svensk del att Europa ska delta i ett subventions- och statsstödsrace med USA. Grön omställning ska bejaktas, men det är inte rätt väg att gå, och omfattande nya statsstöd och nya fonder med ny upplåning kommer inte att gynna ett exportberoende land som Sverige. Vi kan till exempel se att 80 procent av statsstöden i EU sedan covid har betalats ut av Frankrike och Tyskland. Att växla upp på det här området kommer inte att gynna svensk konkurrenskraft, och det kommer i förlängningen heller inte att gynna europeisk konkurrenskraft.

Det är viktigt att behålla ett strikt statsstödsregelverk där en noggrann prövning sker av vilka statsstöd som ska tillåtas och vilka som inte ska tillåtas. Enskilda länders inflytande här bör inte öka.

Vi uppskattar tydligheten från regeringens sida och även det arbete som har bedrivits tillsammans med likasinnade länder. Vi har exempelvis noterat detta brev. Och vi uppskattar den linje som vi har kunnat samordna med samarbetspartierna rörande IRA.

Migration är en annan fråga som kommer upp på dagordningen, och jag tycker att statsministern uttrycker sig bra.

Från Sverigedemokraternas sida vill vi välkomna de initiativ som åtta länder har tagit. Det är Österrike, Danmark med flera. Vi har i dag en problematisk situation med över 300 000 illegala gränspassager. Det är en ökning med över 60 procent.

Länderna tar här upp viktiga frågor. Det handlar om behovet av fysiska barriärer, vilket fortfarande är tabu hos kommissionen. Det är därför bra att en del länder nu höjer rösten och påpekar behovet av fler åtgärder.

Frågan om att personer som vistas illegalt i Europa ska återvända är också otroligt viktig. Det är en prioriterad fråga, eftersom det bristfälliga återvändandet i dag fungerar som en pullfaktor som leder till ökad illegal migration till unionen.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Då går ordet till Moderaterna, och då tänkte jag själv ta det.

Jag vill inleda med att helt hålla med vice ordföranden Matilda Ernkrans i hennes inledning när det gäller EU:s kvicka respons på tragiska händelser i vårt närområde, som den fruktansvärda jordbävningen är ett exempel på. Och jag delar fullt ut Matilda Ernkrans beskrivning av hur Sverige har varit ledande men att också EU har markerat kvick respons.

Det kommer kanske inte som någon större överraskning för en moderat statsminister att den moderata talespersonen håller med om regeringens

bedömningar när det gäller IRA och migration, och inte minst betonandet av faran med en tävling mellan olika kontinenter och länder kring statsstöd till näringslivet. Det är illa för alla parter – ytterst för skattebetalarna och därmed medborgarna samt företagen själva.

Det som jag skulle vilja fästa uppmärksamheten på är det fruktansvärda pågående kriget. När Europeiska rådets möte hålls är det nästan exakt på dagen tolv månader sedan den fullskaliga ryska invasionen inleddes den 24 februari 2022.

Som statsministern underströk planeras nu det tionde paketet. Det är nästan ett paket i månaden från Europeiska unionen. Det är en styrkeuppvisning. Det visar värdet och vikten av enighet.

Även jag tycker att det som statsministern nämner om att man ska undersöka förutsättningarna för en internationell tribunal är värdefullt – att ställa de ansvariga inför rätta, alltså att ställa mördarna till ansvar för de brott som de begår mot oss alla.

Med detta vill jag också fästa uppmärksamheten på att vi nu ser tydliga tecken på att Ryssland ställer om till en ren krigsproduktion. De förbereder sig för ett långt krig. Faran är att vi kan ha en svår och blodig offensiv framför oss. Då måste omvärlden ta detta i beaktande.

Det är lätt att använda ord som *Seitenwende*. Men det måste finnas som ett innehåll. Vi måste själva förstå att om Ryssland ställer om till krigsproduktion måste vi också svara med egen produktion av ammunition och vapen men också när det gäller försvarsutgifter.

Jag hoppas att det också är den svenska linjen att betona för alla att det är ett krig i Europa. Ukraina utkämpar den för våra värderingar och för vår kontinent. Men vi måste själva också vara beredda på att ett långvarigt krig får konsekvenser – militärt och även för det civila försvaret.

Avslutningsvis: Statsministern nämnde också de olika sanktionsregimerna. Där är det väsentligt att de måste vara uppföljningsbara – spårbara. En sak är att vi fattar beslut om dem. Men de måste också kunna implementeras. Och vi måste kunna veta att vi följer det som vi gör. Endast då har de en effekt mot Ryssland som aggressor och för Ukraina som den angripna.

Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för föredragningen.

Det är mycket välkommet att rådet nu diskuterar hur de frysta ryska tillgångarna ska kunna användas för att bygga upp Ukraina igen. Det är också välkommet att rådet är så tydligt när det gäller krigsförbrytelser. Men även om de allra flesta grymma krigsförbrytelser begås av Ryssland får vi inte blunda för att även Ukraina begår krigsförbrytelser. Förra veckan kom till exempel rapporter om otillåtna minor. Därför är det viktigt att samtliga krigsförbrytelser utreds. Det har också varit rådets inställning tidigare, men jag saknar det lite grann i detta utkast.

En annan rapport som kom nyligen handlar om att ukrainska kvinnor tvingas föda barn som kommer till på grund av våldtäkter. Och den hårt belastade sjukvården i Ukraina har av naturliga skäl inte kunnat erbjuda aborter.

Självklart ska de könsbaserade krigsförbrytelserna kraftigt fördömas. Men jag vill också fråga statsministern om rådet kommer att diskutera denna situation som har uppkommit.

Rådet ska också diskutera ekonomi, den gemensamma marknaden och statsstödsregler. Det finns alldeles uppenbart en rädsla för att uppluckrade statsstödsregler ska sätta den gemensamma marknaden ur spel. Men det finns också många skäl som talar för att statsstödsreglerna behöver ses över.

För att Europa ska kunna konkurrera med Kina och med USA, med de nya statsstöd och skattelättnader som de planerar, krävs nog att statsstödsreglerna ses över.

EU-kommissionens förslag om statsstödsreglerna som kom nyligen måste tas seriöst och inte förkastas av rådet och Sverige av någon ren princip, och den gröna omställningen måste vara i fokus.

Men det är väldigt bra att regeringen tydligt säger nej till en ny solidaritetsfond som förutsätter upplåning.

När det gäller migration menar vi från Vänsterpartiet att det är helt fel väg att gå att införa visumtvång för att tredjeländ ska samarbeta om återvändandet.

Jag träffade för något år sedan ministrar och chefer för migration i ett afrikanskt land. De berättade om ett EU-land som, precis när vi var där, skickade tillbaka landets medborgare utan att meddela landet i fråga och utan att låta människorna som förvisades ta med sig pengar eller tillhörigheter. Helt utblottade stod de på flygplatsen utan att någon tog emot dem.

Ett bra återvändande får vi genom att på riktigt samarbeta med tredjeländ, inte genom att Europa ställer ensidiga krav.

Vi vänder oss också mot att Frontex ska operera i länder utanför EU.

Om vi ska kunna minska migrationstrycket på Europa måste EU och Sverige bidra med bistånd till fattigdomsbekämpning i de länder som människor lämnar av ekonomiska skäl. Och alla som flyr krig och förtryck måste få en rättssäker prövning av sina asylskäl.

Jag vill fråga statsministern vad han och Sverige gör för att EU:s medlemsstater ska se till att de som tvingas återvända till sina ursprungsstater kan göra det på ett värdigt sätt och i samarbete med ursprungslandet. Och här vill jag vara tydlig med att Sverige hittills har varit ett föredöme, medan andra EU-länder har brustit.

Jag instämmer i alla positiva ord som har sagts om EU:s och Sveriges snabba stöd till de jordbävningsdrabbade områdena. Men jag vill också uppmana rådet och Europas stater att inte glömma bort det kurdiska självstyret i nordöstra Syrien när stöd ges till de jordbävningsdrabbade områdena. Riskerna är väldigt stora att det stöd som ges till Turkiet och Syrien inte kommer att nå självstyret.

Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Jag tror att det är bäst om jag svarar tematiskt snarare än individuellt.

Jag uppfattar att vi i Sverige är lika eniga om kriget som vi är mellan Europas länder, och det är mycket bra.

När det gäller den intuitivt mycket lättbegripliga men juridiskt säkert komplicerade frågan om frysta tillgångar pågår det nu ett väldigt intensivt arbete, där Sverige har varit starkt pådrivande för att reda ut exakt vad man kan göra. Jag uppfattar att det finns ett mycket stort stöd för att göra så mycket som över huvud taget är möjligt utan att uppenbart lämna interna-

tionell rätt för framtida bruk bakom sig. Här pågår alltså ett intensivt arbete. Det är uppenbart att de mycket stora resurser som finns med ursprung i Ryssland kommer att behövas mycket bättre till Ukraina än att så småningom återlämnas till Ryssland.

Den stora frågan om IRA, Inflation Reduction Act, har så många bottnar att den är värd ett eget seminarium. Det har vi inte riktigt tid för här. Men jag ska återigen backa tillbaka till dess ursprung. Det finns några tydliga bakgrunder till detta. Den ena är USA:s roll i klimatarbetet – USA som en av världens ledande techländer, teknologi och digitalisering – och en av de mest ledande krafterna i den gröna omställningen. Här finns en mycket naturlig koppling. USA vill använda sitt teknologiska försprång och sin teknologiska industri till sin fördel också i klimatarbetet. Det är i grund och botten bara bra. Alla andra länder använder andra tillgångar som de har – naturresurser, historiska kompetenser och vattenkraft som inte alla länder har – till sin fördel i grön omställning. Det är helt naturligt.

Det andra som måste förstå är Kina. Det går inte att se detta isolerat till USA, utan man måste se detta i ett mycket längre perspektiv av kinesisk-amerikanska relationer. Och som vi alla vet har Kina under lång tid haft en helt annan tillgång till de öppna ekonomiernas marknader än vad de öppna ekonomierna har haft tillgång till kinesiska marknader. Det är inte svartvitt på något sätt, men det är alldeles uppenbart att en statskontrollerad ekonomi som den kinesiska systematiskt har dragit fördel av den globala handeln på ett sätt som jag inte tror att någon riktigt kunde föreställa sig när man släppte in Kina i WTO-samarbetet till exempel. Detta gäller inte minst mycket avancerad teknologi och inte minst inom det som i förlängningen handlar om grön omställning, alltifrån råvaror till den sortens teknik som kan användas i energiproduktion och ren tillverkning av olika gröna produktionskedjor.

Det är klart att varken USA eller Europa vill att Kina, på ett sätt som de kan göra med ekonomin men som inte fria länder kan göra, ska skaffa sig dominans över denna del av världsekonomin. Det tycker jag goes without saying, som det heter. Det är alldeles uppenbart. Här tycker jag tvärtom att det har funnits en naivitet under väldigt många år i många öppna ekonomier, inklusive den svenska, om att detta löser sig självt. Det gör det inte alls, utan det kräver en mycket mer noggrann screening och mycket mer jämbördiga konkurrensvillkor mellan fria ekonomier och Kina om detta ska vara hållbart i längden. Det är inte protektionism att påpeka detta. Det är tvärtom en mycket rimlig uppfattning.

Den tredje bakgrunden handlar om amerikanska jobb helt enkelt. USA har som många andra sett jobbtillväxt i vissa sektorer men jobbförluster i andra sektorer. Och i USA kan man inte enas om mycket just nu, men man kan enas om att man vill ha fler jobb i USA. Det är kanske en av mycket få partiövergripande – bipartisan – ståndpunkter som finns just nu. Detta, och nu börjar vi närma oss problemen, lockar fram protektionistiska strömningar i båda de stora partierna i USA, senast i morse svensk tid rätt tydligt exponerat, får man säga, i ett visserligen mycket värtaligt tal av president Biden. Men ingen kan ha missat formuleringen Buy American.

Då är vi inne i en ganska traditionell protektionism som Europa nu har lagt ned 30 år av inre marknad på att undvika att hamna i. Alla vill vi gärna ha växande egna ekonomier. I Europa har vi lärt oss att den vägen går via

frihandel och öppenhet i Europa på lika villkor. Och ingenting vore sämre än att hamna i ett europeiskt statsstödskrig mot USA.

Jag tycker att vi med lika tydlig öppenhet inför det goda i dessa initiativ och lika tydlig skepsis mot det som har andra syften än klimat och rättvisa regler mot Kina, utan som har syftet att gynna amerikansk produktion på bekostnad av europeisk produktion, ska tala klarspråk om båda dessa saker.

Det gör att vi landar där vi landar just nu, nämligen att det finns starka skäl till en genomgripande analys. Exakt vad betyder dessa förändringar? Hur stor andel av till exempel de samlade produktionskostnaderna påverkas? En del skulle nog hävda att det faktum att vi kanske har fyra gånger så höga energikostnader i Europa betyder långt mycket mer än de statsstödssubventioner som USA nu är beredda att ge. Andra skulle hävda att det kanske har blivit så i vissa snäva sektorer. Låt oss då titta på dem men inte öppna sektorer som inte påverkas av detta. Redan det kommer att bli komplicerat i ett EU där olika länder är olika bra på olika sektorer. Det var ju hela idén, så att säga. Även detta kommer alltså att bli komplicerat.

Ytterst kommer det att handla om vilka resurser som i så fall ska användas. Kan man bredda regelverket för nuvarande statsstödsregler så att varje land självt avgör är det ett mindre problem. Kommer det i sin tur att kräva att olika länder som inte har lika goda finansiella resurser kräver mer gemensam finansiering blir det ett större problem. Är det pengar som redan finns i EU-systemet blir det ett mindre problem. Skulle det kräva ny upplåning är det ett mycket stort problem. Därför hade jag denna genomgång av de olika alternativen.

Jag uppfattar att vi i grund och botten är mycket eniga i Sverige om detta synsätt. Jag uppfattar också att om det ändå sker ett antal saker ska Sverige inte komma sämre ut på andra sidan än vad andra länder gör i detta.

Jag kan inte vara mer precis om analysen eftersom den ännu inte finns. Kommissionen har lovat att komma tillbaka, och den analysen ska dessutom ställas de analyser som enskilda länder gör, kanske inte stater men i länder.

Till detta kommer suveränitetsfonden, som än så länge bara är ett namn som har nämnts i ett par tal. Därför kan jag inte säga mer om den. Det finns inga regelverk för den och inget innehåll över huvud taget. Det finns alltså inget mer än det jag sa om den. En av de stora frågorna på rådet blir nog vad detta är för slags djur? Är det ett nytt namn på regelverk som redan finns? Är det ett nytt namn på pengar som redan finns? Eller syftar kommissionen på något där det verkligen råder olika uppfattningar?

Det var mitt svar på detta.

Det var några frågor av rent inhemsk karaktär, det vill säga om svensk konkurrenskraft. Det pratar jag gärna om varje dag i veckan utom just här, för det här handlar inte om svenska beslut för svensk politik. Det handlar om rådet, och jag tänker att det är bra om 27 länder inte tröttnar varandra med att diskutera sina inrikespolitiska konkurrenskraftsreformer – även om många länder förvisso skulle behöva sådana, även Sverige, vilket är mitt tips. Detta kan vi alltså återkomma till i ett annat sammanhang.

Det om IRA.

Låt mig säga något om utvidgning och kandidatstatusländer. Det är väl känt att olika länder har olika uppfattning om hur fort detta ska gå. Det

grundar sig nog ofta på erfarenheter av tidigare utvidgningsprocesser. Att det blir problem när man utvidgar är uppenbart. Att det blir stora problem om man utvidgar för snabbt och utan att följa regelverken är ännu mer uppenbart. Att det skulle bli ytterligare stora problem om EU skulle överge idén om att det land som uppfyller villkoren och som vill ansluta sig också är välkommet är nog de flesta av oss här inne överens om.

Ukraina är ju speciellt eftersom det är ett land som vi på alla sätt vill uppvisa vår solidaritet med. Likväl är vi noga med att det är meritbaserat, EU:s nya kodord som gäller. Det ska vara en meritbaserad process till ett EU-medlemskap. Därför har vi ordningen att vi ska ha en uppföljning under våren, sannolikt senvåren, och sedan en mer formaliserad uppföljningsrapport under hösten på de sju kriterier som man har kommit överens om och som kommissionen nu utvärderar. Detta är Ukraina mycket väl medvetet om. Att landet sedan vill att det ska gå så fort som möjligt kan man ha stor respekt för. Jag vet att detta var ett samtalsämne när kommissionens ordförande och rådets ordförande var i Ukraina häromdagen, så Ukraina är helt införstått med detta. Men de är ändå mycket måna om att understryka, inte minst för oss länder som vill att det ska gå så fort som möjligt, behovet av vårt stöd.

Jag träffade nyligen Moldaviens talman, och Moldavien är i en snarlik process om än lite i skuggan av Ukraina. Man är ett kandidatstatusland och gör omfattande reformer för att kunna svara upp mot ett EU-medlemskap. Vi säger samma sak där: Vi stöttar EU-medlemskapet, men det ska vara meritbaserat och följa regelverken.

Så några ord om migrationsfrågorna. Som alla förstår är de av många skäl komplicerade. Nu är de komplicerade för att några länder är tillbaka i 2015. Vi tycker kanske olika i den här lokalen om vad 2015 lärde oss, men det här är länder som nu upplever ungefär det vi upplevde 2015 och som inser vidden av konsekvenserna om de inte får hjälp med detta. Med hjälp menar de att länder måste följa regelverk och att gränsbevakningen måste fungera. Det kan inte komma in väldigt många människor som helt saknar asylskäl och får nej på sin asylprövning men ändå stannar kvar i Europa. Det kan inte heller vara så att en del länder i praktiken bara struntar i de regelverk som finns och låter människor passera vidare till utanförskap någon annanstans.

Alla kan vara överens om att vi inte kan ha det så här, och sedan kan man ha olika uppfattning om vad lösningen är. Jag tycker att Nederländernas premiärminister Mark Rutte har en stark poäng i att om inte yttre gräns fungerar kommer heller aldrig inre rörlighet att fungera, och då förstör vi en viktig del av det som har varit den europeiska identiteten. Det finns stor förståelse för detta.

På EU-byråkratispråk kallas detta att man behöver använda en whole-of-government approach. Det är fikonspråk för att man ska använda olika verktyg i verktygslådan för att se till att de länder som ska ta emot egna medborgare som har sökt men inte fått asyl ska få komma tillbaka. Jag och regeringen tycker att detta är helt rimligt. Det är inte så att EU:s länder kan tillåta andra länder som EU samverkar med i andra frågor att bara strunta i att de har medborgare som de själva har skyldigheter inför. Det är därför helt rimligt att man använder viseringsregler, biståndsmedel och alla tänkbara påtryckningar för att se till att dessa länder håller sin del av avtalet.

Jag vet att vi tycker olika om migrationspolitik här inne, men detta är alltså den gemensamma ståndpunkten i denna fråga som regeringen vill ha stöd för.

Frågan om krigsproduktion är viktig. Den takt med vilken Europas länder och USA ger vapen till Ukraina understryker vikten av en produktionskapacitet. Jag drar mig till minnes människor som tyckte att vi skulle upphöra att klassa svensk försvarsindustri som hållbar, men nu är det länge sedan jag hörde den ståndpunkten. Det är ju en av de mest hållbara industrier vi har, för den räddar demokratin i vår del av världen. Sverige har goda förutsättningar att hjälpa både det svenska försvaret och många andra länders försvar, och vi är glada över att även Tyskland med viss kraft är tillbaka i ett synsätt där man hjälper andra länder, även med vapen.

När det gäller krigsförbrytelser diskuterar vi alla sorter. Det viktiga är dock inte att diskutera dem utan att det finns mekanismer som ställer människor inför rätta. Det är det allra viktigaste i detta.

Jag tror att jag har täckt det mesta, herr ordförande, och jag har inte gjort det får jag säkert frågan i retur.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vi har dessutom fyra partier kvar, så det finns all möjlighet för alla att återkoppla om något skulle saknas.

Anf. 10 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag tackar statsministern för en tydlig och bra dragning.

Även jag vill börja med att ge en eloge till regeringen för dess snabba agerande i samband med jordbävningen i Turkiet och Syrien.

Låt mig också passa på att säga att jag delar de resonemang som statsministern för när det gäller Kina och den naivitet som har varit och så vidare. Jag håller helt med om enigheten vad gäller att vi bör hålla i frihandeln i Europa och inte barka iväg och bli protektionistiska och använda oss av subventioner.

När det gäller Ukraina har vi också en stor enighet. Det är jättebra att vi nu förhoppningsvis kan hitta sätt att använda oss av de frysta ryska tillgångarna. Centerpartiet hoppas att man så fort som möjligt får igång en ordentlig Marshallplan för återuppbyggnaden så att det blir en heltäckande och långsiktig plan för det. De akuta åtgärderna är uppenbara, men vi måste redan nu jobba långsiktigt.

Låt mig också passa på att lyfta fram kvinnornas situation i Ukraina och vikten av att kvinnor är med hela vägen i beslutsprocesserna när man ger olika former av biståndsstöd och så vidare.

Så till migrationen. Det är jättebra att statsministern tar upp detta med att trycka på det andra migrationspaketet, alltså den del som inte är med i slutsatserna. Men om vi håller oss till slutsatserna inför Europeiska rådets möte kan vi läsa om gränskontrollerna, och det har vi pratat om, och samverkan över gränserna.

Kopplat till detta har det de senaste veckorna varit en diskussion i flera europeiska huvudstäder och i Europaparlamentet om EU-pengar ska kunna användas för att bygga olika typer av fysiska barriärer eller murar längs EU:s yttre gräns. Tidigare har Ursula von der Leyen varit tydlig med

att det inte är förenligt med EU-fördraget att göra så. Men i slutsatserna verkar det som att rådet driver på för att göra detta möjligt.

Hur ser den svenska regeringen på att EU:s budget ska kunna användas för att bygga fysiska hinder runt EU:s yttre gräns?

2022/23:26
8 februari

Anf. 11 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Ordförande! Jag tackar statsministern för tydligheten i inledningen. Jag är glad över det arbete som görs gemensamt i EU-kretsen för Ukraina, och jag kan inte nog betona vikten av enighet i detta.

Vi får se om migrationsfrågorna kommer att diskuteras på riktigt. Det ska bli spännande att lyssna på kommande återrapport.

Jag tänkte kommentera den europeiska konkurrenskraften. EU har i dag ambitiösa planer och mål för en grön omställning vars huvudsyfte är nollutsläpp. Men det är givetvis viktigt att ta hänsyn till konkurrens, industri och inte minst energi, och därför är det bra att kommissionen lägger fram detta förslag. Det är efterlängtat och kommer givetvis i ljuset av den diskussion som förs på grund av IRA-paketet i USA men också till följd av de höga energipriserna.

Det är positivt att USA återvänder in i det globala klimatarbetet, och tillsammans med USA kan Europa befästa sin plats i framkanten av den gröna utvecklingen, vilket är viktigt. Det är av både svenskt och europeiskt intresse att de nya industrierna, exempelvis batterifabriker som Northvolt, och även äldre industrier som ställer om i Sverige och Europa, såsom AB Volvo, fortsätter att drivas inom EU och inte lockas någon annanstans.

Jag är därför glad över att statsministern betonade vikten av att se helheten och att det inte bara handlar om pengar utan även om regelverk, tillståndprocesser etcetera. Det är viktigt för att svenska arbetare ska kunna fortsätta att gå till jobbet på fabriker på Hisingen och för att den gröna industrin ska kunna fortsätta att vara världsledande. Då behövs dessa krafttag.

Jag är också glad över att statsministern nämnde frihandelsavtal och en strikt syn på statsstödsregler, vilket faktiskt hjälper företag att bli effektiva.

Finns det förutsättningar att tro att EU-kretsen även i fortsättningen kommer att kunna hantera denna fråga med den hastighet som krävs samtidigt som vi ska hålla protektionismen borta?

Jag har ytterligare en fråga, och det gäller den tragiska jordbävning vi sett effekterna av. Finns det redan nu mer att säga om hur EU-stödet ska kunna nå de behövande i både Turkiet och Syrien?

Anf. 12 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för dragningen inför det extrainsatta mötet i Europeiska rådet.

Statsministern inleder sitt anförande med att betona enigheten i riksdagen och EU-nämnden i tider då Sveriges regering axlar ordförandeskapet. På samma sätt förväntar jag mig att de löften som ges i EU-nämnden också hålls, till exempel vad gäller Sveriges professionella neutralitet, som handlar om att inte driva frågor som specifikt gynnar Sverige.

Tyvärr läste jag med bestörtning i DN om det läckta dokument som den 27 januari skickades till arbetsgruppen för energiförhandlingarna där Sverige trycker på för att gynna sin egen skogsindustri genom att tillåta

kalhuggna skogar att ingå i RED II-direktivet för att eldas upp och samtidigt också klassas som förnybart.

Det är kanske ingen hemlighet att mina och mitt partis åsikter går på tvären med regeringens i denna sakfråga och kanske också med de flesta partier i Sveriges riksdag, men jag tycker att det är en väldigt stötande hantering när vi hela tiden i detta sammanträdesrum varit eniga om att Sverige ska vara neutralt och professionellt i sitt ordförandeskap och lämna Sverigefrågor åt sidan ett tag.

Vidare nämnde statsministern klimatfrågan och den gröna omställningen. Jag vill bara påminna om att Sveriges regering före jul ställde sig bakom ett globalt biodiversitetsavtal med visionen att stoppa artutrotningen och vända trenden för den biologiska mångfalden. Jag vill göra det här eftersom jag hör att frågan om klimat tas upp flera gånger, men biologisk mångfald nämns inte. Dessa frågor hänger väldigt intimt ihop. Vi kan inte välja det ena på bekostnad av det andra.

Låt mig återgå till dagordningen. På migrationsområdet understryker statsministern vikten av att hålla de yttre gränserna och arbeta med återvandringen. Migrationspolitiken är för viktig för att förminska till dessa åtgärder. Därför vill jag å Miljöpartiets vägnar framhålla vikten av att EU:s gränsförfarande garanterar mänskliga rättigheter. Dessutom får EU:s bistånd inte användas för att kontrollera migration. Syftet ska vara att bekämpa fattigdom och uppfylla de globala utvecklingsmålen.

Jag vill också nämna att det är förbjudet med pushbacks; de får inte förekomma. Det är också viktigt att frivilliga search and rescue-operationer inte på något sätt får hindras eller kriminaliseras. I stället ska EU ansvara för samt samarbeta med andra aktörer för att rädda liv och garantera mänskliga rättigheter.

Jag undrar om ni på något sätt kommer att framföra synpunkter om att vi i framtagandet av både det nya gemensamma asylsystemet och gränsförfaranden kommer att kunna dra lärdom av kriget i Ukraina och den solidaritet som visats där.

Anf. 13 ELIN NILSSON (L):

Ordförande! Jag vill börja med att tacka statsministern för tydligheten om stödet till Ukraina. Det är mycket viktigt.

Jag har egentligen ingen fråga, men jag vill passa på och berömma regeringen för det snabba agerandet avseende stödet till Turkiet och Syrien. Det stöd som regeringen initierade i sin roll som ordföranden för EU är ett av många bra exempel på varför EU är en sådan viktig organisation.

Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Återuppbyggnaden börjar bokstavligt talat nu. Vi väntar inte tills kriget är över. Men det finns såklart många saker som inte kan göras förrän kriget verkligen är över.

När det gäller migrationsfrågorna tror jag att man ska vara ganska bokstavlig. Det står att pengarna kan användas till infrastruktur, övervakning och sådant. Diskussionen och de definitiva slutsatserna får visa vad som rymms i infrastruktur. Rådet kommer självklart inte att bryta mot fördraget. Det är alldeles uppenbart och självklart.

Fördraget ger inga specifika regler för hur migrationsfrågan exakt ska lösas. Att det finns fysiska hinder är lika självklart. Varje passkontroll är ju ett fysiskt hinder. De är till för att man inte ska ha fri access till Europa. Ju effektivare och mer självklara och respekterade de fysiska gränserna är, desto bättre är det.

Det är alldeles uppenbart att det inte fungerar i dag. Vi måste ha bättre koll på vilka passager som sker över gränserna. Det kräver både teknik och fysik. Det är rätt tydligt. Jag har dock ingen mer information än det som står i rådsslutsatserna.

Energiomställning är viktigt i mycket bred bemärkelse. Jag träffar företrädare från många länder. Det är otroligt viktigt att understryka hur snabbt många länder har gjort sig oberoende av rysk energi, såsom rysk gas och olja, på ett sätt som ingen hade kunnat föreställa sig. Ska man leta efter något gott som kriget har medfört är det en dramatiskt snabb energiomställning. Det är otroligt bra.

Sedan är det mindre bra om det landar i att kolet ökar som energislag. Då har man rent energimässigt verkligen skjutit sig själv i foten.

Av andra skäl är det dock bra att komma bort från det ryska. De flesta länder har dock mycket högre ambitioner än så. Andra energislag, till exempel förnybar energi, kärnkraft och långsiktig teknikutveckling, är svaret – ja, förutom effektivisering naturligtvis.

Jag hoppar lite mellan olika frågeställare. Det ställdes frågor om konsekvenser, bland annat för svenska företag.

Sverige behöver göra vår egen hemläxa. Vilka konsekvenser får detta för Sverige? Vi kan ju påverka vilka beslut som fattas här för svensk konkurrenskraft och som inte alls har med EU att göra. Men vi kan också påverka hur vi resonerar med andra EU-länder.

Ett exempel på detta är att jag tillsammans med finansministern och näringsministern i kväll samlar ett stort antal ledande svenska företag inom grön omställning för att i detalj diskutera hur de uppfattar att IRA kommer att eller skulle kunna påverka dem och vilka medskick de har. Jag inser förstås att de kommer att ha medskick som säger alltifrån ”gör precis samma sak” till ”var väldigt försiktiga”. Att få lyssna på företag som befinner sig mitt i de sektorer som USA uttryckligen syftar på är mycket värdefullt. Det kommer vi alltså att göra i dag, flera timmar innan rådet sammanträder. Jag återkommer gärna om analyserna därifrån.

Klarar vi av det långsiktiga? Det är alltid en berättigad fråga som man ska ställa sig. EU har bevisat sin förmåga som krishanteringsorganisation ganska många gånger nu. Den är bra. Kanske har vi blivit mer respekterade som krishanteringsorganisation. Men vi måste hela tiden komma tillbaka till det långsiktiga och kunna ha två tankar i huvudet samtidigt: Vad gör vi här och nu som är nödvändigt och vart vill vi komma på längre sikt?

I det sammanhanget tycker jag att konkurrenskraftsfrågorna har varit försummade i många år. De är svåra och tecknar sig sällan själva i eldskrift. Det beror ärligt talat också på att olika länder tycker väldigt olika i dessa frågor. Det finns en väldigt stor variation mellan länderna. En del har mycket nära till statsintervention och att använda skattepengar, medan andra har lärt sig den hårda vägen att det inte bygger välstånd. Det känner vi alla till, så låt oss tala klartext om det.

Sedan var det frågan om EU-stödet till Turkiet och Syrien. Vi jobbar nära nu om exakt vart dessa resurser ska till. Det räckte med att se på tv i

morse för att se heroiska insatser. Vi kunde också se platser som helt saknar professionell hjälp. Människor gräver bokstavligt talat med egna händer efter efterlevande.

Skogsindustrin är i huvudsak en inhemsk fråga. Det finns ändå något som tangerar den gemensamma europeiska frågan. Jag vill understryka att jag som svensk tycker att skogsindustrin är en ovärderlig resurs i Sverige som vi använder på ett ansvarsfullt sätt. Jag är i grund och botten mycket skeptisk när EU försöker reglera den på ett sätt som inte är anpassat till Sverige. Där kan vi tycka olika.

Vad jag ville säga är att vi inte är neutrala när vi går in här. Det är viktigt att framföra. Jag kommer som svensk statsminister alltid att ha min svenska hatt på mig. Om jag inte haft det hade de ändå vetat om att jag är svensk i alla fall; det hörs kanske på min engelska. Det är ingen tvekan om hur det ligger till.

Under det här halvåret försöker vi framföra att vi har med oss vår svenska hatt på, och det står vi för. Men det vi och alla ordförandeskap försöker göra är att medverka till så bra kompromisser som möjligt. Det är en viktig skillnad. Man ska vara den som hittar goda gemensamma nämnare och inte låta det bästa bli det godas fiende. Vi medverkar självklart inte aktivt till sådant som vi tycker är galet, utan vi letar efter så goda kompromisser som möjligt. Det har andra ordförandeskap gjort, och en sådan förväntan finns också på oss.

Jag tror att vi kommer att återkomma till biologisk mångfald. Som ni vet finns det inte med vid detta rådsmöte. Och allt som ska ske inom migrationens område ska självklart ske inom de konventioner som binder alla EU:s länder. Det gäller både inom pakten och inom det mer kortsiktiga; vi hanterar ju den externa dimensionen när vi i praktiken talar om gränsen mot tredjeland.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Vi går nu över till den andra frågeomgången. De tre partier som har mer än ledamot får ställa ytterligare en fråga.

Anf. 16 ÅSA ERIKSSON (S):

Herr ordförande! Migrationsfrågan är en av de punkter som finns på dagordningen. Som statsministern själv sa är det återigen en akut fråga för flera av EU:s medlemsländer. Vi socialdemokrater har länge förespråkat en gemensam migrationspolitik för EU för att man ska få bättre ordning på asylmottagningen och bättre kontroll vid EU:s yttre och inre gränser. Vår EU-kommissionär, Ylva Johansson, har sedan hon tillträdde sitt uppdrag jobbat målmedvetet för att få till stånd en migrationspakt som ska ta ett mer samlat grepp kring bland annat kontrollen vid våra gränser och för att medlemsländerna ska få ett mer rättvist och solidariskt mottagande sig emellan.

Syftet är också att få igång ett samordnat arbete för att öka återvändandet av människor som saknar asylskäl, vilket statsministern också tog upp. Det är viktigt att Sverige som ordförandeland för processen för en uppgörelse om migrationspakten vidare. Det här är på många sätt en ödesfråga för möjligheten att ha kvar de öppna gränserna inom unionen. Här behöver vi jobba med flera olika verktyg.

Vi socialdemokrater står bakom förslaget till rådsslutsatser i denna del, men vi ser med oro på den diskussion som har väckts från vissa medlemsstater om att använda EU-pengar för att bygga murar och stängsel vid EU:s gränser. Vi anser att det är både kortsiktigt, dyrt och ineffektivt, och vi noterar också att kommissionen delar vår uppfattning, vilket är bra. Men vi hörde nyss Martin Kinnunen från regeringsunderlagets största parti säga att han ser behovet av fysiska barriärer. Hur ser statsministern på detta?

Jag tror också att det vore bra om statsministern kunde förtydliga det här med solidaritetsfonden. I statsministerns första anförande var regeringens hållning om att säga nej till den solklar. Samtidigt framkom det i det andra anförandet att det var väldigt oklart vad förslaget om solidaritetsfonden egentligen innebär. Skulle statsministern kunna förtydliga hur man avser att ta sig an ordförandeskapet i denna fråga?

(ORDFÖRANDEN: Bara för att det ska bli korrekt: Jag tror att statsministern använde ordet "suveränitetsfond".)

Jag ber om ursäkt. Tack för förtydligandet, herr ordförande!

Anf. 17 JAN ERICSON (M):

Det var väldigt förutseende att Sverige hade med konkurrenskraft som en av sina prioriterade frågor under ordförandeskapet. Jag skulle vilja ta upp en fråga som har tydlig koppling till det, nämligen korruption.

En förutsättning för ett bra näringslivsklimat och bra konkurrenskraft är att man bekämpar korruption. Det är något som har kommit upp mycket i samband med Ukrainas förhandlingar. Där har man gjort ganska stora ansträngningar för att komma åt korruptionen. Tyvärr ser vi att detta även förekommer i andra EU-länder. I takt med att vi inför fonder som denna ökar risken för att pengar helt enkelt hamnar på avvägar.

Jag vill gärna höra hur denna fråga kan komma in i diskussionerna om konkurrenskraft och givetvis även om nya medlemsländer.

Anf. 18 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Låt mig först svara på den mycket konkreta frågan om suveränitetsfonden. Det enkla svaret är att vi inte har någon aning om vad det är för något. Jag sa att vi är bestämda motståndare till ny upplåning av medel. Vad är suveränitetsfonden? Är det precis detta man siktar på är vårt svar ett entydigt nej. Om det bara är ett samlingsnamn på de insatser som vi gör inom dagens regelverk kommer kanske frågan i ett nytt ljus. Om det är ett samlingsnamn på de pengar som redan finns i systemet kommer det att komma tillbaka till den här kretsen. Vi vet alltså inte mer.

Det här är i praktiken ett tal som har hållits några gånger och som kommer tillbaka genom att man noterar det i rådstexten. Jag vet inget mer i frågan än vad ledamoten vet. Tolka mig därför inte i någondera riktningen! Vi är bestämda motståndare till ny upplåning av medel, och jag uppfattar ett mycket brett stöd här för att vara det. Och det gäller vad man än kallar dessa medel.

Migrationsfrågan är komplex på alla tänkbara sätt. Som jag sagt både i parlamentet och här kommer vi naturligtvis att föra den process vidare

som sker inom pakten. Det är vad som förväntas av oss. Det finns inga konstigheter där.

Vad det nu handlar om är de omedelbara konsekvenserna av den externa dimensionen. Jag har talat mycket om dessa saker med Ylva Johansson, med min liberale premiärministerkollega Mark Rutte i Nederländerna och med min socialdemokratiska kollega Mette Frederiksen i Köpenhamn. Jag tycker att det finns en mycket bred europeisk enighet om att vi inte kan ha det som vi har det just nu. Sedan kan man kalla det lite olika saker.

Det är alldeles uppenbart att gränser behöver skyddas på olika sätt – på ett så lämpligt, värdigt och effektivt sätt som möjligt, skulle jag säga. Räcker det med passkontroller tror jag att det flesta skulle tycka att det vore bra. Krävs det mer övervakning kommer det också att behöva införas.

Jag tänker inte föregå diskussionerna. Jag konstaterar bara att just de här gränserna inte håller i dag. Vi ser också att ganska många länder helt struntar i Dublinförordningen. Dublinförordningen är som ni vet, men som kanske alla tittare inte vet, fikonspråk för att registrering ska ske i första land.

Skickar man sedan bara vidare människor betyder det att det blir väldigt många människor som kommer till nästa land – och som fastnar någon annanstans. Men de kan inte skickas tillbaka för att det inte finns någon registrering, och de kommer inte vidare. Om man till detta lägger länder som vägrar att ta emot egna medborgare blir det helt låst.

Alltså måste de här sakerna gå hand i hand. Jag tror att de allra flesta kan vara överens om att vi behöver en gemensam politik. Det tror jag att många skriver under på. Frågan är bara vad en gemensam politik är.

Om en gemensam politik betyder solidaritet och omflyttning av människor till länder som redan har tagit emot väldigt många människor kommer de länderna att säga nej. Om solidaritet betyder att de länder som ligger vid gränserna ska göra hela jobbet själva kommer de länderna att säga nej och fortsätta att människorna skicka vidare. Det är precis så svårt som det låter.

Jag tycker att det finns väldigt många goda förslag i omlopp. Det finns också mycket gott i pakten. Det får vi återkomma till. Nu handlar det om de akuta sakerna.

Jag vill bara understryka att jag känner väldigt stor respekt för de länder som nu anmäler riktigt stora problem. Vi har varit där själva. Vi vet exakt vad det betydde.

De vill inte hamna i det läget eller i ett ännu svårare läge framöver. Det är väldigt europeiska och samarbetsinriktade länder och statsministrar som anmäler de här problemen. Jag känner stor respekt för dem, även om vi i de här fallen råkar tillhöra olika politiska familjer.

Korruption är naturligtvis otroligt viktigt. Det är en av de aspekter som alltid finns för nya medlemsländer. Korruption är ett av de kriterier som man får bevaka allra mest noggrant.

De länder som nu är kandidatländer brukar själva betona arbetet mot korruption minst lika mycket som de betonar arbetet med att hålla olika regelverk för statsskuld och sådana mer enkelt mätbara saker. Frågan om korruptionen är viktig. Ju mer pengar vi pratar om, desto mer viktigare är det att ha kontroll på korruptionen.

Har jag missat någonting viktigt?

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Jag tror faktiskt inte det. Däremot har vi några minuter kvar i förhållande till den tänkta tidtabellen. Det gör att jag öppnar för möjligheten att göra ytterligare någon kort kommentar. En som har visat intresse för det är Ilona Szatmári Waldau, Vänsterpartiet.

2022/23:26
8 februari

Anf. 20 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr ordförande! Jag har ingen annan kommentar än att jag kanske inte fick svar på alla mina frågor, men jag tänker inte ställa om dem. Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt med hänvisning till det jag sa om migration.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Jag hade tänkt avsluta alltihop utan att provocera fram någon avvikande ståndpunkt eller öppna för någon ny diskussion. Jag ställer frågan om det finns någon utöver Ilona Szatmári Waldau och Vänsterpartiet som har för avsikt att anmäla en avvikande ståndpunkt.

Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP):

Jag vill också anmäla en avvikande ståndpunkt med hänvisning till mitt anförande.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Gott så. Det finns inga fler, och ingen ytterligare vill ta till orda.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Jag vill återigen påminna om att statsministern återrappporterar för riksdagen onsdagen den 14 februari klockan 13.00 i kammaren. Det är ett öppet förfarande, så det finns möjlighet att för både ledamöter och intresserade åhörare att följa detta.

Med det tackar jag statsministern med medarbetare för deltagande på dagens EU-nämndssammanträde.

Anf. 24 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Tack ska ni ha. Vi ses i kammaren.

Innehållsförteckning

2022/23:26
8 februari

§ 1 Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S).....	5
Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD).....	8
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	9
Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	10
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 10 ANNA LASSES (C).....	14
Anf. 11 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	15
Anf. 12 REBECKA LE MOINE (MP).....	15
Anf. 13 ELIN NILSSON (L).....	16
Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	16
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 16 ÅSA ERIKSSON (S)	18
Anf. 17 JAN ERICSON (M).....	19
Anf. 18 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	19
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 20 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	21
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP).....	21
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 24 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	21